

Melkquotum is aan het laatste jaar bezig

Hoe zacht wordt de landing?

Copyright foto

132 miljoen euro. Dat moeten Nederlandse boeren aan superheffing betalen over het vorige jaar. In het quotumjaar 2013/'14 heeft de Nederlandse melkveehouderij 474 miljoen kilo melk over het quotum geproduceerd. Voor dit jaar zal dat niet veel minder zijn. Zijn er nog mogelijkheden voor een zachte landing?

Het lijkt van de gekke. Het melkquotum, een instrument dat was ontwikkeld om melkoverschotten tegen te gaan in een tijd van hoge interventieprijs, melkplassen en boterbergen, heeft op dit moment geen functie meer. De laatste jaren is de vraag naar zuivel explosief gestegen. Als de wereldmarkt zich door iets kenmerkt, is het wel een schaarste aan melk, niet een overschot. In veel landen hebben boeren lachend over hun quotum gemolken – de goede prijzen compenseerden de boete wel. Waarom wil de Europese Commissie dan in het laatste quotumjaar nog aan hoge superheffingsboetes vasthouden?

Daar blijken redenen voor te zijn. In wezen speelt hier een conflict tussen voorstanders van een vrije markt en voorstanders van een meer interventionistische politiek. Het melkquotum is een middel waarmee de politiek in markten in kan grijpen. Dat is voordelig voor

bijvoorbeeld boeren in de less favoured areas, die hoge kosten moeten maken om melk te produceren. Door de productie op EU-niveau te beperken, blijft de prijs hoog en kunnen die boeren uit de kosten komen. Ingrijpen in de markt past ook in een interventionistische traditie die landen als Frankrijk kennen. Daar heeft de politiek graag instrumenten om de markt bij te sturen als dat economisch of politiek gewenst zou zijn. Maar dat gaat in tegen de meer marktgerichte traditie van andere (vooral noordelijke) landen en tegen de richting van het EU-landbouwbeleid van de afgelopen jaren.

Aanpassen aan wereldmarkt

In 2008 had de toenmalige EU-landbouwcommissaris Mariann Fischer-Boel gegarandeerd dat het melkquotum in 2015 in alle lidstaten een 'zachte landing' zou

maken – door een geleidelijke verruiming van het quotum zouden melkveehouders de kans krijgen zich aan te passen aan de wereldmarkt. Het idee was dat tegen 2015 het quotum zo ruim zou zijn, dat de quotumprijzen in alle lidstaten vrijwel nul zouden zijn. Twee jaar geleden rapporteerde Fischer Boels opvolger Dacian Ciolos nog: „De melkquota worden ieder jaar steeds minder relevant, aangezien de feitelijke melkproductie in de meeste lidstaten onder het quotum ligt.“

Hij leek gelijk te krijgen toen hoge voerkosten en een lage melkprijs dat jaar de melkproductie flink omlaag brachten. Maar het jaar daarop joeg een schaarste de melkprijs naar recordhoogtes, zodat boeren in veel landen ruim over het quotum gingen. Nu, met nog een jaar te gaan, willen ze hun veestapel niet eventjes inkrimpen om die in 2015 weer op peil te brengen. Daarom is de verwachting dat de melkproductie dit jaar niet veel minder

Analyse

Lees de analyse van de bijeenkomst van de Landbouwrap, over de stemming over de vetcorrectie op www.melkvee.nl in het dossier Melkvee Magazine.

zal zijn dan in het vorige jaar. En daarmee dreigt, bij gelijkblijvende regels, een nieuwe recordheffing – een harde klap in plaats van de beloofde zachte landing.

Regels veranderen

Een groeiende groep landen wil de regels daarom veranderen. Twintig boerenorganisaties uit twaalf landen, waaronder LTO Nederland, hebben begin dit jaar een brandbrief naar Ciolos gestuurd. Daarin stellen zij onder andere dat het betalen van een hoog bedrag aan superheffing voor een systeem dat in 2015 ophoudt, boeren die zich willen voorbereiden op de toekomst op extra kosten jaagt in plaats van ze daarbij te ondersteunen. Ook Copa-Cogeca, de Europese groepering van boerenbelangenbehartigers, waaronder LTO, heeft de landbouwcommissaris in een brief erop gewezen dat, door vast te houden aan het quotum, melkveehouders die zich willen voorbereiden op een quotumloze periode, worden gestraft in plaats van gestimuleerd. En ten slotte zijn steeds meer ministers van Landbouw voor additionele maatregelen om een zachte landing te garanderen. Maar niet alle landen zijn daarvoor. De Franse regering wil bijvoorbeeld vasthouden aan marktbeheer. Dat land onderschrijft het quotum.

Superheffing verlagen

In theorie zijn er vier manieren om een zachte landing voor elkaar te krijgen. Het quotum kan verder worden verruimd, net zoals in de afgelopen jaren is gebeurd. Of de superheffing – nu 27,83 cent per kilo melk – kan worden verlaagd. Een derde methode is het mogelijk te maken om quotumrechten internationaal te verhandelen; nu kunnen ze enkel in het

land zelf worden verhandeld, maar boeren uit landen die toch onder het quotum blijven, zouden hun rechten graag verkopen aan boeren uit landen die daarover gaan. En ten slotte is daar de vetcorrectie (zie kader). Nu is het probleem dat voor drie van deze vier methoden een wetswijziging nodig is, en daarmee formele instemming van het Europees Parlement en de Landbouwrap. En dat heeft nadelen. Ten eerste heeft zo'n wijzigingstraject tijd nodig. Het zou een jaar of twee duren voordat het eindelijk in werking kan treden, en tegen die tijd is het quotumtijdperk allang voorbij. Maar een ander probleem is dat veel leden van het Europees Parlement – of in ieder geval van de landbouwcommissie daar – niet echt warm lopen voor een dergelijke wijziging. Misschien wijzigt dat in toon als de nieuwe parlementsleden zijn geïnstalleerd, maar dat is niet zeker.

Vetcorrectiefactoren

Maar aanpassing van de vetcorrectiefactoren kan geregeld worden door een ambtelijk comité. Dit is eerder gebeurd. Formele instemming van het Europees Parlement is dan niet nodig. Formeel gesproken is het enkel een aanpassing van een al bestaande wet. Zelfs de Landbouwrap – de landbouwministers van de 28 lidstaten – had eigenlijk niet geconsulteerd hoeven te worden; de vetcorrectie had op het niveau van ambtenaren van de ministeries beslist kunnen worden. Maar dat ging Ciolos te ver. Hij voelt weinig voor een aanpassing van de vetcorrectie – hij is in de running voor een tweede termijn als EU-Landbouwcommissaris en het gerucht gaat dat hij op deze manier de steun van Frankrijk wil krijgen. Of dat waar is of niet, hij heeft gesteld dat hij enkel extra maatregelen wil nemen

als de meerderheid van de lidstaten daarmee akkoord is in de Landbouwrap van 16-17 juni. Naar aanleiding van Kamervragen van VVD en CDA heeft staatssecretaris Sharon Dijksma toegezegd om ook actief te worden in deze discussie. Nederland werkt nu samen met de landen die in Brussel het actiefst zijn: Oostenrijk, Duitsland en Ierland. Op het moment van schrijven geven Duitsland, Oostenrijk, Ierland, Denemarken, Nederland, Luxemburg, België, Polen, Estland, Letland en Cyprus steun. „We zijn al heel ver en het gaat nu echt nog maar om een paar landen“, vertelde Dijksma. „Het is nog geen gelopen race, maar de steun groeit.“ Frankrijk speelt in dit debat de cruciale rol, terwijl het Verenigd Koninkrijk, Italië en Zweden zich tegen het voorstel uitspreken.

Milk Market Observatory

Op dit moment werken Oostenrijk, Duitsland, Ierland en Frankrijk aan een compromis: aanpassing van de vetcorrectiefactoren in ruil voor garanties aan Frankrijk voor meer mogelijkheden voor marktbeheer in tijden van marktcrises. Daarbij gaat het nieuwe Milk Market Observatory van de Europese Commissie mogelijk ook een rol spelen. Een volledig zachte landing – geen superheffing over 2014 – zit er politiek gezien niet in. Maar als Dijksma en haar partners slagen, kan dat de Nederlandse melkveesector toch 50 miljoen euro aan superheffing schelen. Of het lukt, is gebleken op 17 juni. Toen – na het ter perse gaan van dit nummer – is de Landbouwrap bij elkaar gekomen en is gebleken of het voorstel van Nederland, Duitsland en Oostenrijk een meerderheid van stemmen heeft gehaald. Op Melkvee.nl staat een analyse hiervan. ■

Vetcorrectie: wat houdt dat in?

Staatssecretaris Dijksma wil een zachte landing bewerkstelligen door een wijziging van de vetcorrectie. Wat betekent dat nu precies?

Bij de bepaling van een quotumoverschrijding speelt niet enkel het aantal kilo's een rol, maar ook het vetpercentage. Stel dat de vetreferentie 4 procent is. Een boer die 1 miljoen kilo standaardmelk produceert, produceert dus 40.000 kilo vet. Als een boer nu melk met meer vet produceert, bereikt hij het quotum eerder; als hij een lager vetpercentage haalt, heeft hij meer ruimte.

Om precies te zijn, de vetcorrectiefactor naar boven staat op 0,09 en naar beneden op 0,18. Neem een boer die 100.000 kilo melk levert met 4,2 procent vet. De vetcorrectie is dan $100.000 \times (4,2 - 4,0) \times 0,09$, oftewel 1.800. Qua quotum levert de boer dan 101.800 kilo melk. Naar beneden is de vetcorrectie groter. De boer die 100.000 kilo melk levert met 3,8 procent vet krijgt een vetcorrectie van $100.000 \times (3,8 - 4,0) \times 0,18$, wat uitkomt op 3.600 kilo negatief. Die boer heeft volgens het quotum dan maar 96.400 kilo geleverd.

In het voorstel van de coalitie rond Oostenrijk, Nederland en Duitsland worden de correctiefactoren veranderd. Voor melk met een hoger vetgehalte dan de referentiewaarde gaat de correctiefactor naar 0, voor melk met een lager vetgehalte gaat die naar 0,36. Met die waarden zou de Nederlandse quotumoverschrijding met 2 procent (volgens PZ-berekeningen, die LTO in oktober 2013 liet uitvoeren) 1 tot 1,5 procent omlaag gaan. Een procent overschrijding kost Nederland 33 miljoen euro, dus hiermee zou de sector 33 tot 50 miljoen euro besparen.